

**AUTOMATIKAI ÉS ELEKTRONIKAI ISMERETEK
KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ
A MINTAFELADATOKHOZ**

Egyszerű, rövid feladatok

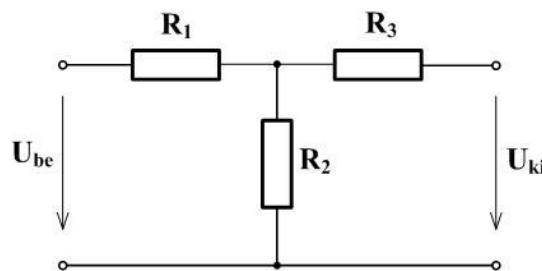
Maximális pontszám: 40

1. Egy $A = 1,5 \text{ mm}^2$ keresztmetszetű alumínium ($\rho = 0,028 \text{ } \Omega \cdot \text{mm}^2/\text{m}$) vezeték villamos ellenállása $R_{Al} = 5,6 \text{ } \Omega$. Számítsa ki a vezető hosszát (l)! 4 pont

$$l = \frac{R_{Al} \cdot A}{\rho} = \frac{5,6 \text{ } \Omega \cdot 1,5 \text{ mm}^2}{0,028 \text{ } \Omega \cdot \frac{\text{mm}^2}{\text{m}}} = 300 \text{ m}$$

1 összefüggés 2 pont, számítása 2 pont

2. Határozza meg az alábbi négy pólus kimeneti feszültségét (U_{ki})! 3 pont
 Adatok: $U_{be} = 12 \text{ V}$, $R_1 = 3,3 \text{ k}\Omega$, $R_2 = 2,7 \text{ k}\Omega$, $R_3 = 2,2 \text{ k}\Omega$

$$U_{ki} = U_{be} \cdot \frac{R_2}{R_1 + R_2} = 12 \text{ V} \cdot \frac{2,7 \text{ k}\Omega}{3,3 \text{ k}\Omega + 2,7 \text{ k}\Omega} = 5,4 \text{ V}$$

U_{ki} összefüggés 1 pont, számítása 2 pont

3. Adja meg a maximális tápfeszültség értékét, amiről táplálható a $R = 1,6 \text{ k}\Omega$ értékű és $P = 0,25 \text{ W}$ terhelhetőségi ellenállás (U_{max})! 3 pont

$$U_{max} = \sqrt{P \cdot R} = \sqrt{0,25 \text{ W} \cdot 1,6 \text{ k}\Omega} = 20 \text{ V}$$

U_{max} összefüggés 1 pont, számítása 2 pont

4. Mekkora kapacitív ellenállással rendelkezik a $C = 6,8 \text{ nF}$ kapacitású kondenzátor egy $f = 2 \text{ kHz}$ frekvenciájú áramkörben (X_C)? 3 pont

$$X_C = \frac{1}{2 \cdot \pi \cdot f \cdot C} = \frac{1}{2 \cdot \pi \cdot 2 \text{ kHz} \cdot 6,8 \text{ nF}} \cong 11,7 \text{ k}\Omega$$

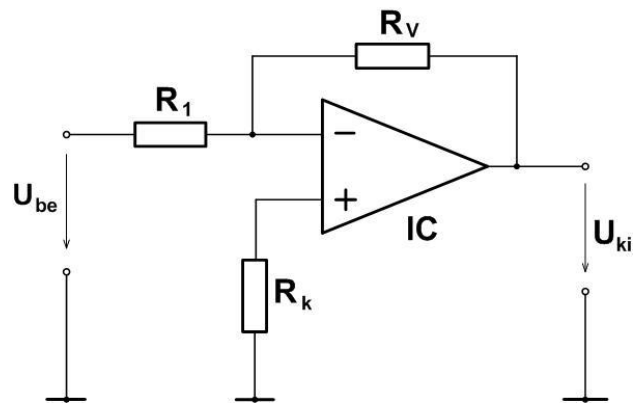
X_C összefüggés 1 pont, számítása 2 pont

5. Egy piros színű LED adatai: $U_D = 2 \text{ V}$ és $I_D = 20 \text{ mA}$. Számítsa ki az előtét ellenállás értékét, ha $U = 10 \text{ V}$ -ről akarjuk táplálni (R_e)! 3 pont

$$R_e = \frac{U - U_D}{I_D} = \frac{10 \text{ V} - 2 \text{ V}}{20 \text{ mA}} = 400 \text{ } \Omega$$

R_e összefüggés 1 pont, számítása 2 pont

6. Invertáló alapkapcsolásban $U_{be} = 10 \text{ mV}$, $R_1 = 22 \text{ k}\Omega$ és $R_v = 330 \text{ k}\Omega$. Adja meg a kimeneti feszültség értékét (U_{ki})! 4 pont

$$U_{ki} = A_u \cdot U_{be} = \left(-\frac{R_v}{R_1} \right) \cdot U_{be} = \left(-\frac{330 \text{ k}\Omega}{22 \text{ k}\Omega} \right) \cdot 10 \text{ mV} = -150 \text{ mV}$$

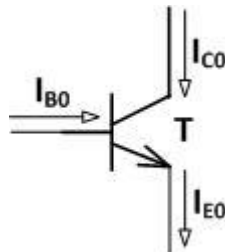
U_{ki} összefüggés 2 pont, számítása 2 pont

7. Egy műveleti erősítő nyílthurkú feszültségerősítése $A_{U0} = 10^5$, a nyílthurkú feszültségerősítés felső határa $f_0 = 10 \text{ Hz}$ és a visszacsatolt erősítő feszültségerősítése $A_{UV} = 40$. Határozza meg az erősítő felső határfrekvenciáját (f_f)! 3 pont

$$f_f = f_0 \cdot \frac{A_{U0}}{A_{UV}} = 10 \text{ Hz} \cdot \frac{100000}{40} = 25 \text{ kHz}$$

f_f összefüggés 1 pont, számítása 2 pont

8. Számítsa ki az alábbi bipoláris tranzisztor egyenáramú áramerősítő tényezőjét (B)! Adatok: $I_{C0} = 1,98 \text{ mA}$, $I_{E0} = 2 \text{ mA}$. 3 pont

$$B = \frac{I_{C0}}{I_{B0}} = \frac{I_{C0}}{I_{E0} - I_{C0}} = \frac{1,98 \text{ mA}}{2 \text{ mA} - 1,98 \text{ mA}} = 99$$

B összefüggés 1 pont, számítása 2 pont

9. Adott egy háromváltozós logikai függvény V-K táblája! Írja fel a függvény legegyszerűbb diszjunktív algebrai alakját! 3 pont

		B	
		1	1
A	1	1	1
		C	

$$F^3 = A \cdot B + A \cdot \bar{C} + \bar{A} \cdot C$$

F^3 logikai függvény 3 pont, 1 hiba 2 pont, több hiba 0 pont

10. Töltse ki a J-K tároló igazságtábláját! 4 pont

J	K	Q^{n+1}
0	0	Q^n
0	1	0
1	0	1
1	1	$\bar{Q}^n$

Igazságtábla kitöltése 4 pont, 1 hiba 3 pont, egynél több hiba 0 pont

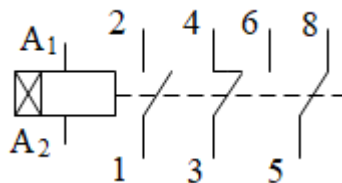
11. Egészítse ki az alábbi mondatokat! 3 pont

„Ha az ember az irányítási folyamat elindításán kívül is része a folyamatnak, akkor **kézi** irányításról beszélünk.”

„Ha az irányítási folyamat indításának kezdeményezésén kívül minden irányítási részfeladatot a berendezés végez, akkor **önműködő** vagy **automatikus** irányításról beszélünk.”

Helyes kitöltés 3 pont, helytelen válasz 0 pont

12. Nevezze meg az alábbi relé típusát és a számozott érintkezők fajtáit! 4 pont

Relé típus: meghúzásra készletetett időrelé

Érintkezők:

1-2: **záró**

3-4: **nyitó**

5-6,8: **váltó**

Minden helyes válasz 1 pont.

Összetett feladatok

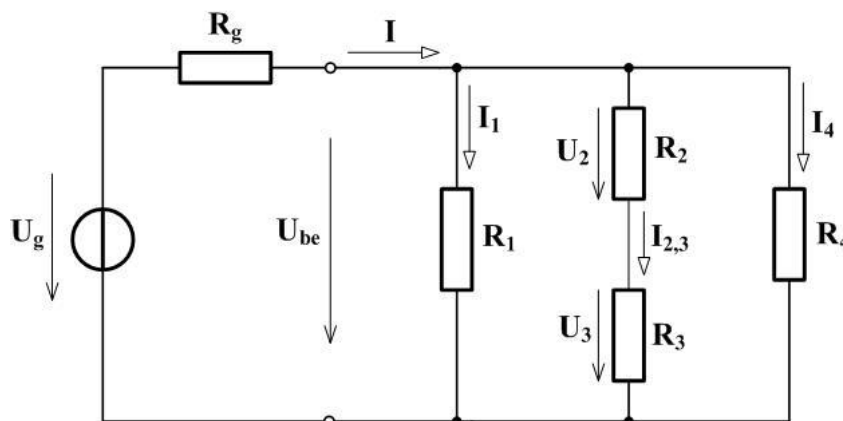
Maximális pontszám: 80

1. feladat

Összesen: 20 pont

Egyenáramú hálózat vizsgálata

Az ábrán egy ohmos ellenállásokból álló egyenáramú hálózat látható.

Adatok:

$$U_{be} = 10 \text{ V}, R_g = 100 \text{ } \Omega, R_1 = 15 \text{ k}\Omega, R_2 = 10 \text{ k}\Omega, R_3 = 5 \text{ k}\Omega, R_4 = 15 \text{ k}\Omega$$

Feladatok:

- Határozza meg a valóságos energiaforrást terhelő eredő ellenállást és az áramfelvételt (R_e, I)!
- Számítással határozza meg a generátor feszültségét (U_g)!
- Határozza meg az R_2 és az R_3 ellenálláson eső feszültségeket, valamint a rajtuk átfolyó áramerősséget ($I_{2,3}, U_2, U_3$)!
- Határozza meg R_1 és az R_4 ellenállásokon átfolyó áramokat (I_1, I_4)!

1. feladat megoldása

20 pont

a) Az eredő ellenállás és az áramfelvétel:

6 pont

$$R_e = R_1 \times (R_2 + R_3) \times R_4 = 15 \text{ k}\Omega \times (10 \text{ k}\Omega + 5 \text{ k}\Omega) \times 15 \text{ k}\Omega = 5 \text{ k}\Omega$$

$$I = \frac{U_{be}}{R_e} = \frac{10 \text{ V}}{5 \text{ k}\Omega} = 2 \text{ mA}$$

b) A generátor feszültsége:

4 pont

$$U_{be} = U_g \cdot \frac{R_e}{R_g + R_e} \Rightarrow U_g = U_{be} \cdot \frac{R_g + R_e}{R_e} = 10 \text{ V} \cdot \frac{100 \Omega + 5 \text{ k}\Omega}{5 \text{ k}\Omega} = 10,2 \text{ V}$$

c) R₂ és R₃ feszültsége:

6 pont

$$I_{2,3} = \frac{U_{be}}{R_2 + R_3} = \frac{10 \text{ V}}{10 \text{ k}\Omega + 5 \text{ k}\Omega} \cong 0,67 \text{ mA}$$

$$U_2 = I_{2,3} \cdot R_2 = 0,67 \text{ mA} \cdot 10 \text{ k}\Omega = 6,7 \text{ V}$$

$$U_3 = U_{be} - U_2 = 10 \text{ V} - 6,7 \text{ V} = 3,3 \text{ V}$$

d) R₁ és R₄ árama:

4 pont

$$I_1 = \frac{U_{be}}{R_1} = \frac{10 \text{ V}}{15 \text{ k}\Omega} \cong 0,67 \text{ mA}$$

$$I_4 = \frac{U_{be}}{R_4} = \frac{10 \text{ V}}{15 \text{ k}\Omega} \cong 0,67 \text{ mA}$$

Részletes értékelés:

a) R_e összefüggése 2 pont, számítása 2 pont

I összefüggése 1 pont, számítása 1 pont

Maximum 6 pont

b) U_g összefüggése 2 pont, számítása 2 pont

Maximum 4 pont

c) I_{2,3} összefüggése 1 pont, számítása 1 pont

U₂ összefüggése 1 pont, számítása 1 pont

U₃ összefüggése 1 pont, számítása 1 pont

Maximum 6 pont

d) I₁ összefüggése 1 pont, számítása 1 pont

I₄ összefüggése 1 pont, számítása 1 pont

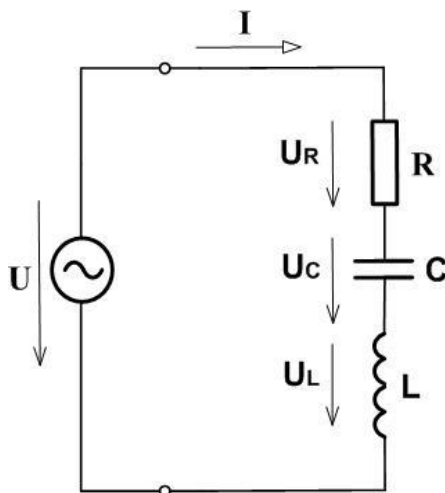
Maximum 4 pont

2. feladat

Összesen: 20 pont

Váltakozó áramú hálózat vizsgálata

Az ábrán egy soros R-L-C kapcsolás látható.

Adatok: $L = 500\text{mH}$, $C = 2,5\text{nF}$, $R = 200\ \Omega$

Feladatok:

- Határozza meg a rezgőkörként működő kapcsolás rezonanciafrekvenciáját (f_0)!
- Számítsa ki a rezgőkör jósági tényezőjét és sávszélességét (Q , B)!
- Határozza meg a soros R-L-C kapcsolás impedanciáját f_0 (rezonancia) és $2 \cdot f_0$ frekvencián (Z_{f_0} , Z_{2f_0})!
- f_0 frekvencián készítse el a feszültség-áram vektorábrát!

2. feladat megoldása

20 pont

a) A kapcsolás rezonanciafrekvenciája:

4 pont

$$f_0 = \frac{1}{2 \cdot \pi \cdot \sqrt{L \cdot C}} = \frac{1}{2 \cdot \pi \cdot \sqrt{500\ \text{mH} \cdot 2,5\ \text{nF}}} \cong 4,5\ \text{kHz}$$

b) A rezgőkör jósági tényezője és sávszélessége:

6 pont

$$Q = \frac{2 \cdot \pi \cdot f_0 \cdot L}{R} = \frac{2 \cdot \pi \cdot 4,5\ \text{kHz} \cdot 500\ \text{mH}}{200\ \Omega} \cong 70,65$$

$$B = \frac{f_0}{Q} = \frac{4,5\ \text{kHz}}{70,65} \cong 63,7\ \text{Hz}$$

c) Az impedanciák értéke:

6 pont

f_0 frekvencián:

$$|X_L| = |X_C| \Rightarrow Z_{f_0} = R = 200 \Omega$$

$2 \cdot f_0$ frekvencián:

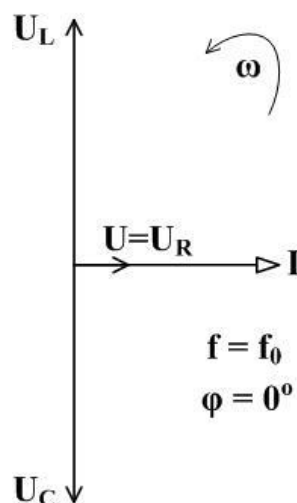
$$Z_{2f_0} = \sqrt{(X_L' - X_C')^2 + R^2} = \sqrt{(28,3 \text{ k}\Omega - 7,07 \text{ k}\Omega)^2 + (0,2 \text{ k}\Omega)^2} \cong 21,2 \text{ k}\Omega$$

$$X_L' = 2 \cdot \pi \cdot 2 \cdot f_0 \cdot L = 2 \cdot \pi \cdot 2 \cdot 4,5 \text{ kHz} \cdot 500 \text{ mH} \cong 28,3 \text{ k}\Omega$$

$$X_C' = \frac{1}{2 \cdot \pi \cdot 2 \cdot f_0 \cdot C} = \frac{1}{2 \cdot \pi \cdot 2 \cdot 4,5 \text{ kHz} \cdot 2,5 \text{ nF}} \cong 7,07 \text{ k}\Omega$$

d) A rezgőkör vektorábrája:

4 pont

Részletes értékelés:

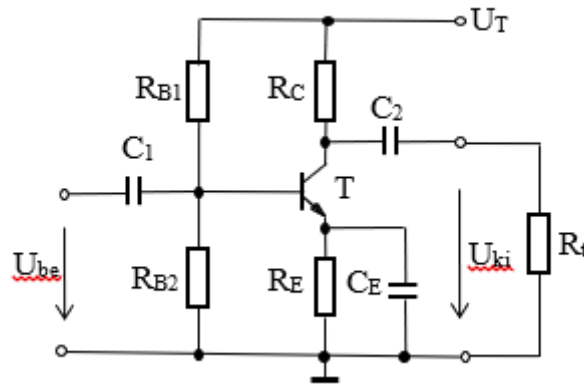
- a) f_0 összefüggése 2 pont, számítása 2 pont
Maximum 4 pont
- b) Q összefüggése 2 pont, számítása 1 pont
B összefüggése 2 pont, számítása 1 pont
Maximum 6 pont
- c) Z_{f_0} összefüggése 1 pont, számítása 1 pont
 Z_{2f_0} összefüggése 2 pont, számítása 1 pont
Maximum 6 pont
- d) Feszültség-áram vektorábra 4 pont
Egy hiba esetén 2 pont, több hiba esetében 0 pont
Maximum 4 pont

3. feladat

Összesen: 20 pont

Tranzisztoros erősítő jellemzőinek számítása

Az ábrán látható erősítő adatai:

- $U_T = 16 \text{ V},$ $I_{C0} = 4 \text{ mA},$ $R_C = 2 \text{ k}\Omega,$ $R_E = 500 \Omega$
 $R_{B1} = 60,5 \text{ k}\Omega,$ $R_{B2} = 10,8 \text{ k}\Omega,$ $I_{RB2} = 0,25 \text{ mA}$ (az R_{B2} ellenállás árama)
 $h_{11E} = 3,5 \text{ k}\Omega,$ $h_{21E} = 90,$ $h_{22E} = 40 \mu\text{S},$ $I_{C0} \cong I_{E0}$
 $R_t = 2 \text{ k}\Omega$

Feladatok:

- Határozza meg az erősítő munkaponti feszültségeit (U_{CE0}, U_{BE0})!
- Rajzolja fel az erősítő h paraméteres váltakozó áramú helyettesítő képét!
- Számítsa ki a bementi- és a kimeneti ellenállás értékét (R_{be}, R_{ki})!
- Adja meg a feszültségerősítés értékét viszonzyszámban és dB-ben is (A_U, A_U^{dB})!

3. feladat megoldása

20 pont

- a) Az erősítő munkaponti feszültségei:

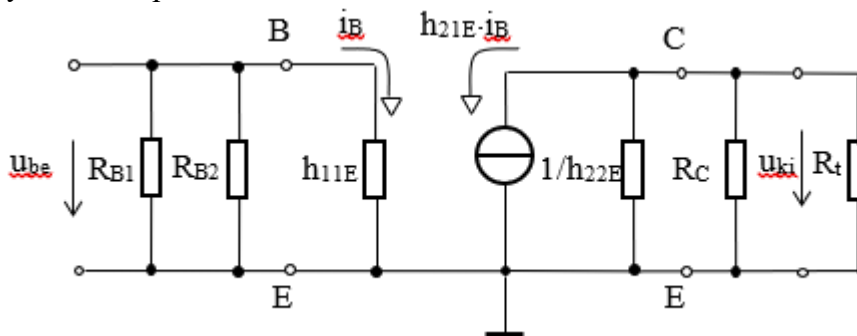
5 pont

$$U_{CE0} = U_T - I_{C0} \cdot R_C - I_{C0} \cdot R_E = 16\text{V} - 4\text{mA} \cdot 2\text{k}\Omega - 4\text{mA} \cdot 0,5\text{k}\Omega = 16\text{V} - 8\text{V} - 2\text{V} = 6\text{V}$$

$$U_{BE0} = I_{RB2} \cdot R_{B2} - I_{C0} \cdot R_E = 0,25\text{mA} \cdot 10,8\text{k}\Omega - 4\text{mA} \cdot 0,5\text{k}\Omega = 2,7\text{V} - 2\text{V} = 0,7\text{V}$$

- b) Helyettesítő kép:

5 pont

c) Bemeneti és kimeneti ellenállás:

5 pont

$$R_{be} = R_{B1} \times R_{B2} \times h_{11E} = 60,5k\Omega \times 10,8k\Omega \times 3,5k\Omega \cong 2,5 k\Omega$$

$$R_{ki} = R_C \times \frac{1}{h_{22E}} = 2k\Omega \times 25k\Omega \cong 1,85 k\Omega$$

d) Feszültségerősítés:

5 pont

$$A_U = -\frac{h_{21E}}{h_{11E}} \cdot (R_{ki} \times R_t) = -\frac{90}{3,5k\Omega} \cdot (1,85k\Omega \times 2k\Omega) \cong -24,7$$

$$A_U^{dB} = 20 \cdot \lg|A_U| = 20 \cdot \lg 24,7 \cong 27,9 \text{ dB}$$

Részletes értékelés:

- a) U_{CE0} összefüggés 2 pont, számítása 1 pont
 U_{BE0} összefüggés 1 pont, számítása 1 pont

Maximum 5 pont

- b) Hibátlan helyettesítő kép 5 pont, elvi hibáként 1 pont levonás 0-ig

Maximum 5 pont

- c) R_{be} összefüggés 2 pont, számítása 1 pont

Maximum 3 pont

R_{ki} összefüggés 1 pont, számítása 1 pont

Maximum 2 pont

- d) A_U összefüggés 2 pont, számítása 1 pont.

Maximum 3 pont

A_U^{dB} összefüggés 1 pont, számítása 1 pont

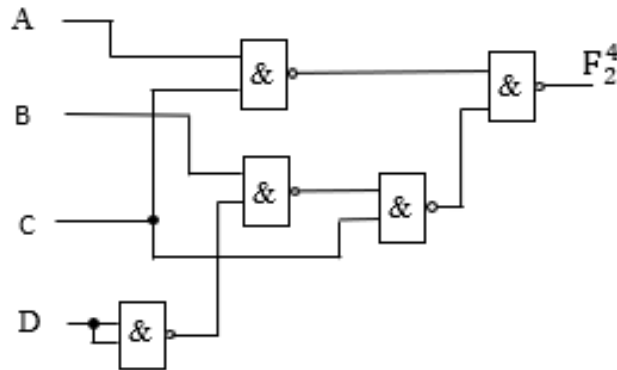
Maximum 2 pont

4. feladat

Összesen: 20 pont

Logikai függvény megvalósítása és vizsgálata

$$F_1^4 = \Sigma^4(2,3,7,10,11,14,15)$$

Állapítsa meg, hogy a két logikai függvény megegyezik-e egymással! Mindkét függvény esetén az „A”²3 súlyozású függvényváltozó.

Feladatok:

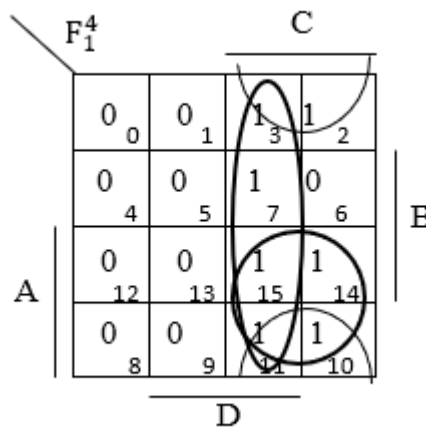
- a) Ábrázolja az F_1^4 függvényt grafikusan és határozza meg a legegyszerűbb diszjunktív alakot!
- b) Valósítsa meg az F_1^4 függvényt ÉS-VAGY-INVERTER kapukkal! A változók csak ponált formában állnak rendelkezésre.
- c) Olvassa ki NAND műveletekkel a F_2^4 függvényt, majd alakítsa legegyszerűbb diszjunktív alakúra!
- d) Írja fel F_2^4 sorszámú diszjunktív alakját! Válaszoljon a feladat kérdésére!

4. feladat megoldása

20 pont

a) F_1^4 függvény alakjai:

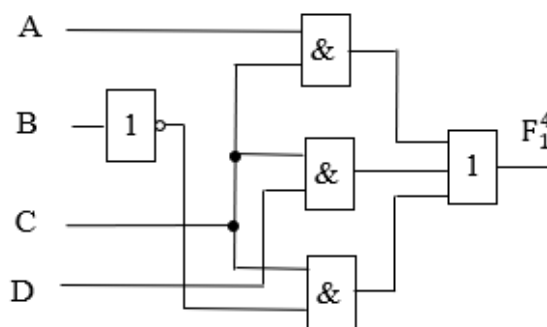
5 pont

$$F_1^4 = C \cdot D + A \cdot C + \bar{B} \cdot C$$

b) Megvalósítás:

5 pont

c) NAND-es alak és átalakítás:

7 pont

$$F_2^4 = \overline{\overline{A \cdot C} \cdot \overline{\overline{B \cdot D}} \cdot C} = A \cdot C + \overline{B \cdot D} \cdot C = A \cdot C + (\overline{B} + D) \cdot C$$

$$F_2^4 = A \cdot C + (\overline{B} + D) \cdot C = A \cdot C + \overline{B} \cdot C + D \cdot C$$

d) $F_2^4 = \Sigma^4(2,3,7,10,11,14,15)$

3 pont

A két függvény megegyezik egymással.

Részletes értékelés:

a) Grafikus ábrázolás 2 pont.

Diszjunktív alak 3 pont.

Maximum 5 pont.

b) Megvalósítás 5 pont.

Hibánként 1 pont levonás 0-ig.

Maximum 5 pont.

c) NAND-es alak 3 pont.

Átalakítás De Morgan szabály 2 pont, zárójel felbontás 2 pont.

Maximum 7 pont.

d) Sorszámos alak 2 pont.

Válasz: a két függvény megegyezik egymással 1 pont.

Maximum 3 pont.